

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาการวิจัย

การศึกษาของคณะสงฆ์ในประเทศไทยได้มีความเจริญรุ่งเรืองมาตามยุคตามสมัย ซึ่งในยุคแรกๆ เป็นการศึกษาพระไตรปิฎกรูปแบบภาษาบาลี โดยสมัยก่อนพระสงฆ์ สามเณร พระมหากษัตริย์ พระบรมวงศานุวงศ์ และเจ้านายที่รับราชการบริหารบ้านเมืองเท่านั้นที่ได้ศึกษาเล่าเรียน ส่วนคนสามัญธรรมดาถ้าไม่ได้บวชเรียนแล้วจะมีโอกาสได้ศึกษาน้อยมาก ซึ่งในอดีตการศึกษาพระพุทธรศาสนาของคณะสงฆ์ในประเทศไทยมีระบบการศึกษาพระปริยัติธรรม (แผนกธรรม) เรียกว่า “นักธรรม” เกิดขึ้นตามพระดำริของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส เป็นการศึกษาพระธรรมวินัยรูปแบบภาษาไทย เพื่อให้พระสงฆ์และสามเณรผู้เป็นกำลังสำคัญของพระพุทธรศาสนาสามารถศึกษาได้สะดวกและทั่วถึงกันอันจะเป็นพื้นฐานนำไปสู่สัมมาปฏิบัติตลอดจนการเผยแผ่พระพุทธรศาสนาให้กว้างไกลออกไปจนถึงปัจจุบัน เมื่อปีพุทธศักราช 2435 เป็นต้นมา ได้กำหนดหลักสูตรการเรียนการสอนให้แก่พระสงฆ์และสามเณร ได้ศึกษาเรียนรู้พระพุทธรศาสนา ทั้งด้านหลักธรรม พุทธประวัติ และพระวินัยบัญญัติ ตลอดถึงฝึกหัดแต่งแก้เรียงความแก้กระทู้ธรรม เมื่อการเรียนการสอนพระธรรมวินัยรูปแบบภาษาไทย ได้ผลดีทำให้พระสงฆ์และสามเณรมีความรู้กว้างขวางขึ้นเพราะศึกษาเรียนรู้ได้ไม่ยาก จึงขยายแนวทางนี้ให้แก่พระสงฆ์และสามเณรทั่วๆ ไป และในปีพุทธศักราช 2488 ประเทศไทยเริ่มมีพระราชบัญญัติการเกณฑ์ทหารซึ่งพระสงฆ์ทั้งหมดได้รับการยกเว้นส่วนสามเณรจะยกเว้นให้เฉพาะสามเณรผู้รั้งธรรม ทางราชการได้ขอให้คณะสงฆ์ช่วยกำหนดเกณฑ์ของสามเณรผู้รั้งธรรม สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส จึงทรงกำหนดหลักสูตรของสามเณรผู้รั้งธรรมขึ้น ต่อมาได้ทรงปรับปรุงหลักสูตรสามเณรผู้รั้งธรรมนั้นเป็นองค์นักธรรมสำหรับพระสงฆ์และสามเณรชั้นนวกภูมิ คือ ผู้บวชใหม่ทั่วๆ ไป ได้รับพระบรมราชานุมัติ เมื่อวันที่ 27 เดือนมีนาคม พุทธศักราช 2455 และโปรดให้ดำเนินการจัดการสอบในส่วนกลางขึ้นเป็นครั้งแรกในเดือนตุลาคมปีเดียวกัน โดยกำหนดให้ วัดบวรนิเวศวิหาร วัดมหาธาตุ และวัดเบญจมบพิตร เป็นสถานที่สอบซึ่งการสอบในครั้งแรก การสอบครั้งนั้นมี 3 วิชา คือ วิชาธรรมวิภาคในนวกภาท วิชาแต่งเรียงความแก้กระทู้ธรรม และวิชาการแปลภาษามคธเฉพาะท้องนิทานในอรรถกถาธรรมบท ต่อมามีการปรับปรุงหลักสูตรของนักธรรมให้เหมาะสมสำหรับพระสงฆ์และสามเณรทั่วๆ ไปจะเรียนรู้อย่างยิ่งขึ้น โดยแบ่งหลักสูตรเป็น 2 อย่าง คือ 1) หลักสูตรสามัญ เรียนวิชาธรรมวิภาค วิชาพุทธประวัติ และวิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม 2) หลักสูตรวิสามัญเพิ่มแปลอรรถกถาธรรมบทมีแก้อรธ บาลีไวยากรณ์ สัมพันธ์ และวินัยบัญญัติ จากนั้นต่อมาเมื่อปีพุทธศักราช 2456 มีการปรับปรุงหลักสูตรของนักธรรมอีกครั้งหนึ่ง โดยเพิ่มหลักสูตรวิชาคิหิ

ปฏิบัติเข้าไปในส่วนของธรรมวิภาคด้วย เพื่อให้เป็นประโยชน์ในการครองชีวิตฆราวาสหากมีสงฆ์รูปใดรูปหนึ่งต้องมีความจำเป็นลาสิกขาออกไป จึงมีชื่อเรียกว่า หลักสูตร “นักธรรมชั้นตรี” การศึกษาพระธรรมวินัยแบบใหม่นี้ได้รับความนิยมจากหมู่พระสงฆ์และสามเณรอย่างแพร่หลายไปอย่างรวดเร็ว เพียง 2 ปีแรก ก็มีพระสงฆ์และสามเณรสมัครเข้าสอบสนามหลวงเกือบหนึ่งพันรูป ในเมื่อการศึกษานักธรรมอำนวยความสะดวกประโยชน์แก่พระพุทธศาสนา ในเวลาต่อมาจึงขยายการศึกษานักธรรมให้ทั่วถึงแก่พระสงฆ์ทุกระดับชั้น คือ หลักสูตร “นักธรรมชั้นโท” สำหรับพระสงฆ์มีพรรษาเกิน 5 พรรษาแต่ไม่ถึง 10 พรรษา เรียกว่า ชั้นมัชฌิมะ และหลักสูตร “นักธรรมชั้นเอก” สำหรับพระสงฆ์ชั้นเถระมีพรรษา 10 พรรษาขึ้นไป ดังเป็นหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะสงฆ์ในประเทศไทยสืบมาตราบถึงทุกวันนี้

การศึกษาพระปริยัติธรรมของคณะสงฆ์ไทยมีอยู่ 2 แผนก คือ 1) แผนกธรรม เป็นการศึกษาเรียนรู้ ตั้งแต่หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรมชั้นเอก มีการเรียนการสอน 3 ระดับ ตามหลักสูตรที่ใช้เรียนกันอยู่ในปัจจุบันนี้ และมีการเรียนการสอนชั้นนวกภูมิ และจัดให้มีการสอบด้วย เพื่อเปิดโอกาสให้พระสงฆ์และสามเณรผู้บวชใหม่ได้มีการทดสอบความรู้ที่เรียนมาตลอดระยะเวลา 3 เดือน ก่อนที่ออกพรรษาแล้วลาสิกขา (สึก) ถ้าสอบผ่านตามเกณฑ์ก็จะมีใบวุฒิบัตรในส่วนของชั้นนวกภูมิมอบให้ โดยการรับรองจากเจ้าคณะจังหวัดนั้นๆ ซึ่งในชั้นนวกภูมินี้ การเรียนก็จะใช้หลักสูตรของนักธรรมชั้นตรีเหมือนกันทุกประการเพียงแต่ว่าการสอบและการออกปัญหาให้ทดสอบนั้นจะเป็นแค่แต่ละระดับภาคจัดทำเพื่อให้ทดสอบการสอบชั้นนวกภูมินั้น จะมีการสอบทั่วทุกๆ จังหวัดเหมือนกับการสอบธรรมสนามหลวงและในแผนกนักธรรมนี้ จะมีการสอบธรรมศึกษาสำหรับฆราวาสด้วยซึ่งจะมีอยู่ 3 ระดับเช่นกัน การสอบก็จะสอบพร้อมกับการสอบนักธรรมของพระสงฆ์และสามเณร 2) แผนกบาลี เป็นการศึกษาเรียนรู้แบ่งการเรียนออกเป็น 8 ชั้น คือ ชั้นเปรียญธรรมประโยค 1-2 จนถึงชั้นเปรียญธรรม 9 ประโยค ซึ่งถือว่าเป็นชั้นสูงสุดในแผนกบาลีและในแต่ละชั้นนั้นก็จะมีหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนเป็นชั้นๆ ไป (สำนักงานแม่กองธรรมสนามหลวง, 2545, หน้า 183-185)

สภาพปัญหาโดยทั่วๆ ไปของการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกธรรมในปัจจุบันเนื่องมาจากมูลเหตุหลายประการที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การใช้เทคนิคการสอน เพื่อให้การศึกษาส่วนนี้ได้สัมฤทธิ์ผลตามวัตถุประสงค์และส่งเสริมการสอนของครู ได้มีการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมแก่กาลสมัยที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปตามความแปรเปลี่ยนของสังคมปัจจุบัน อย่างไรก็ตามการเรียนพระปริยัติธรรมก็ยังคงใช้ระบบการเรียนการสอนแบบโบราณอยู่เป็นจำนวนมากผลการศึกษาจึงเป็นลักษณะที่น่าเป็นห่วง เพราะสอบตกมากกว่าสอบได้จริงอยู่ที่การวัดผลหรือการสอบนั้นมีการสอบได้และมีการสอบตก แต่การสอบตกมักจะทำให้เสียกำลังใจเสียเวลาและเสียอะไรอื่น ๆ อีกหลายประการ ถ้าหากสอบได้ก็จะทำให้เกิดกำลังใจไม่เสียเวลา มีความพากเพียรพยายามที่จะเล่าเรียนศึกษาในชั้นสูงขึ้นไปและเป็นศักดิ์ศรีแก่ตนเองแก่วงศ์ตระกูลและแก่สำนักเรียนที่ตนอาศัยอยู่ด้วย สรุปว่า “สอบได้ดีกว่าสอบตกแน่นอน”

การศึกษาพระปริยัติธรรม (แผนกธรรม) ในเขตพื้นที่บริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ ณ สำนักศาสนศึกษาวัดสมุหประดิษฐาราม ตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ซึ่งมีการจัดการเรียนการสอนให้กับพระสงฆ์และสามเณรที่เดินทางมาเรียนในปีการศึกษา 2552 โดยแบ่งตามหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี จำนวน 52 รูป นักธรรมชั้นโท จำนวน 20 รูป ส่วนนักธรรมชั้นเอก ต้องเดินทางไปเรียนที่ส่วนกลางตามที่เจ้าคณะจังหวัดสระบุรีจัดไว้ให้ การจัดการเรียนการสอนนั้นเริ่มดำเนินการเรียนการสอนในช่วงระยะเวลาเข้าพรรษาของทุก ๆ ปี การศึกษาเป็นประจำ (วัดสมุหประดิษฐาราม, 2551, หน้า 15) จากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่ได้มาจากการประเมินผลของพระสงฆ์และสามเณรในทุกระดับชั้น คือ ชั้นนวกภูมิ นักธรรมชั้นตรี นักธรรมชั้นโท และนักธรรมชั้นเอก เกี่ยวกับด้านการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม (แผนกธรรม) ของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ในปีการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า ปัญหาของพระสงฆ์และสามเณร ส่วนมากจะไม่มีความรู้ความเข้าใจแนวทางในการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม เมื่อสอบถามและสัมภาษณ์จากพระสงฆ์และสามเณร ผู้บวชใหม่ จำนวน 5 รูป ถึงสาเหตุของปัญหาเรื่องการเรียนการสอน พบว่า วิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรม เป็นเพราะว่าไม่เคยเรียนรู้วิธีการเขียนที่ชัดเจนและถูกต้องและไม่มีโอกาสให้ฝึกเขียนบ่อยครั้งจึงทำให้ไม่เข้าใจและเขียนได้ไม่ดี (วัดสมุหประดิษฐาราม, 2551, หน้า 29) ผู้เรียนเกิดความท้อในการเขียนวิชาเรียงความแก้กระทู้ธรรมเพราะมีการอธิบายและการท่องจำพุทธศาสนสุภาษิตรวมทั้งขาดความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์การของการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม สรุปได้ดังนี้ 1) การไม่รู้จักประเด็นที่จะอธิบายหรือการตีความของสุภาษิต 2) การไม่เข้าใจองค์ประกอบของการเขียนเรียงความ 3) การท่องจำพุทธศาสนสุภาษิต และอธิบายเชื่อมสุภาษิตบทอื่น ๆ 4) การไม่รู้จักวิธีการสรุปประเด็นสำคัญของการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรม ซึ่งสอดคล้องกับพันธุทิพาลาบลเลิศบุญ (2539, หน้า 111-112) ได้กล่าวไว้ว่า ครูผู้สอนการเขียนเรียงความนั้นสิ่งที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ผิดพลาดมากที่สุดหลังจากการตรวจเรียงความสรุปได้ดังนี้ คือ 1) เขียนสะกดผิดใช้คำไม่ตรงตามความหมาย 2) ใช้คำฟุ่มเฟือยและใช้ภาษาพูดมาก 3) ใช้อักษรย่อขาดรูปแบบที่ถูกต้องและเหมาะสม 4) ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อยขาดกลวิธีการเขียน 5) ขาดความรู้เรื่องสิ่งที่เขียนไม่มีการจัดลำดับความคิด 6) เขียนเนื้อเรื่องสับสนวนไปวนมาไม่ต่อเนื่อง และไม่ตรงตามเรื่องที่เขียน และ 7) เขียนประโยคผิดหลักภาษา และยังสอดคล้องกับวรรณวิไล พันธุ์สีดา (2540, หน้า 3) กล่าวถึงปัญหาในการเขียนเรียงความไว้ว่า ผู้เรียนมีข้อบกพร่องในการสื่อความหมาย การใช้ภาษา การจัดลำดับความคิดและรูปแบบการเขียน ทั้งนี้สาเหตุเกิดมาจากนักเรียนขาดความรู้พื้นฐานและขาดความคิดในการเขียนจึงทำให้เขียนไม่ได้ ขาดความตั้งใจจะเขียนให้ดีไม่มีโอกาสฝึกทักษะการเขียนนอกเหนือจากการเรียนในชั้นเรียน ส่วนในงานเขียนทุก ๆ ประเภทในปัจจุบัน รวมถึงการเขียนเรียงความแก้กระทู้ธรรมหลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับพระสงฆ์และสามเณรทางพระพุทธศาสนาด้วย ผู้เรียนปัจจุบันก่อนลงมือเขียนจะต้องคิดอย่างเป็นขั้นตอนก่อนลงมือกระทำและนำไปใช้เหมาะสมแก่สถานการณ์และถ้าผู้เรียนคิดไม่ได้วางแผนการ

ดำเนินการไม่เป็นก็ไม่สามารถนำไปใช้ได้ถูกต้องย่อมไม่เกิดผลดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสำคัญของการเขียนเรียงความนั้น นักเรียนหรือผู้เรียนต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการ เรียบร้อยอย่างเต็มความสามารถงานเขียนนั้นจึงจะมีคุณค่าน่าสนใจดังที่กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 233) กล่าวไว้ว่า ผู้ใดเขียนเรียงความได้ดีย่อมสามารถเขียน งานประเภทอื่นๆ ได้ดีด้วยเช่นเดียวกันแต่ถ้านักเรียนเขียนเรียงความไม่ได้หรือเขียนไม่เป็น ย่อมส่งผลต่อการเขียนประเภทอื่นๆ ตามมาด้วยจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องพัฒนาการ เขียนเรียงความของนักเรียนให้เป็นและถูกต้อง เมื่อพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีสภาพปัญหา สอดคล้องกันจากการศึกษาข้อมูลด้านการเขียนเรียงความซึ่งเห็นความจำเป็นในการศึกษาวิจัย การพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทุ้กรรมที่เป็นหลักสูตรการเรียนการสอนพระปริยัติธรรม ของทางคณะสงฆ์ของประเทศไทยในปัจจุบันนี้ ถือว่าเป็นงานเขียนอีกประเภทหนึ่ง ฉะนั้น นักเรียนหรือผู้เรียนจะได้มีความรู้ฝึกฝนทักษะความสามารถในการเขียนพร้อมใช้กระบวนการ คิดที่ได้ศึกษาหาความรู้มาฝึกฝนทักษะในการเขียนด้วยจะสามารถเป็นแนวทางให้นักเรียนหรือ ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้สนใจในการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ ธรรม จนถึงการศึกษาเขียนเรียงความในประเภทอื่นๆ ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลในการ พัฒนาตนเองยิ่งขึ้นไป

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยเห็นความจำเป็นที่จะพัฒนาการเขียนเรียงความแก่ กระทุ้กรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสาไห้ จังหวัด สระบุรี เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและทักษะในการเขียนเรียงความแก่ กระทุ้กรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี ได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์สำคัญในการเขียนเรียงความแก่ กระทุ้กรรมที่กำหนดไว้ 4 ประเด็น คือ 1) รูปแบบถูกต้องตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) เนื้อหาสาระ 3) การใช้ภาษาในการเขียน 4) ความสะอาดเรียบร้อย เพื่อประยุกต์ใช้ในการสอบธรรม สนามหลวง และนำผลการวิจัยมาเป็นรูปแบบวิธีการในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนพระ ปริยัติธรรม (แผนกธรรม) ในเขตพื้นที่บริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ปี การศึกษาต่อไป และเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาคณะสงฆ์ในประเทศไทยสืบไป

คำถามการวิจัย

จะสามารถพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทุ้กรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับ พระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ได้อย่างไร ซึ่งประกอบด้วยคำถาม 3 ประการดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทุ้ ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี เป็นอย่างไร

2. แนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี มีอะไรบ้าง

3. จะสามารถพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ได้อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี มีวัตถุประสงค์ย่อย 3 ประการดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

2. เพื่อแสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนา และดัชนีชี้วัดความสำเร็จในการพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

3. เพื่อพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรมหลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. ขอบเขตพื้นที่

สำนักศาสนศึกษาวัดสมุหประดิษฐาราม ตำบลสวนดอกไม้ อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี

2. ขอบเขตประชากร

ประชากรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ

2.1 ผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี จำนวน 52 รูป

2.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี รวมทั้งสิ้น จำนวน 15 รูป.คน คือ

2.2.1 เจ้าคณะอำเภอเสนาให้ จำนวน 1 รูป

2.2.2 ผู้อำนวยการสำนักศาสนศึกษาวัดสมุหประดิษฐาราม จำนวน 1 รูป

2.2.3 เจ้าอาวาสและรองเจ้าอาวาสในเขตพื้นที่บริหารกิจการคณะสงฆ์
อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี จำนวน 5 รูป

2.2.4 พระสงฆ์ผู้สอนพระปริยัติธรรม (แผนกธรรม) จำนวน 4 รูป

2.2.5 พระสอนศีลธรรมในโรงเรียน จำนวน 1 รูป

2.2.6 ผู้มีประสบการณ์เชี่ยวชาญการสอนเรียงความแก่กระทู้ธรรม จำนวน
3 รูป,คน

3. ขอบเขตเนื้อหา

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาขอบเขตเนื้อหาการพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี โดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาตามหลักเกณฑ์การเขียนวิชาเรียงความแก่กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี มีความจำเป็นอย่างยิ่งต้องคำนึงและปฏิบัติตามหลักเกณฑ์สำคัญ 4 ประเด็น ตามแนวทางการเขียนของสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (2550, หน้า 16) มาใช้เป็นกรอบเพื่อการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ

3.1 รูปแบบ

3.2 เนื้อหาสาระ

3.3 การใช้ภาษา

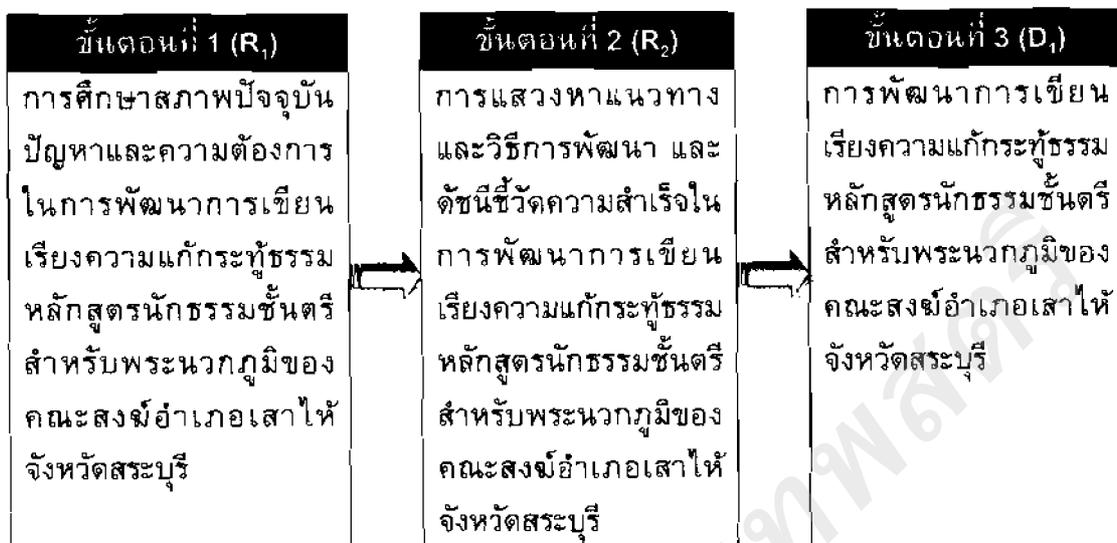
3.4 ความสะอาดเรียบร้อย

4. ขอบเขตระยะเวลา

ระยะเวลาดำเนินการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ ระหว่างวันที่ 24 เดือนกรกฎาคม ถึงวันที่ 26 เดือนกันยายน ปีการศึกษา 2552

วิธีการดำเนินการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัยการพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research : PAR) เป็นการศึกษาที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญ จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกๆ ฝ่ายในทุกๆ ขั้นตอนของการวิจัยและพัฒนาซึ่งได้กำหนดการดำเนินงานไว้ 3 ระยะอย่างต่อเนื่องกัน โดยมีรายละเอียด ปรากฏดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการดำเนินงานวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

การพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม หมายถึง ความสามารถและทักษะของ พระสงฆ์และสามเณรชั้นนวกภูมิในการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี ปี การศึกษา 2552 เขตพื้นที่บริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ซึ่งดำเนินการ จัดการเรียนการสอน ณ สำนักศาสนศึกษาวัดสมุหประดิษฐาราม อำเภอเสนาให้ จังหวัดสระบุรี ด้วยการฝึกอบรมเรียนรู้ตามหลักเกณฑ์สำคัญในการเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม 4 ประเด็น คือ 1) รูปแบบ 2) เนื้อหาสาระ 3) การใช้ภาษา 4) ความสะอาดเรียบร้อย

รูปแบบ หมายถึง การเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม ตามหลักเกณฑ์สำคัญ 4 ประเด็น คือ 1) การเขียนด้วยตัวหนังสือตัวบรรจงครึ่งบรรทัด 2) การเขียนให้ได้สอง หน้ากระดาษขึ้นไปและมีการเว้นบรรทัด 3) การอ้างอิงพุทธศาสนสุภาษิตมาอธิบาย 1 สุภาษิต 4) การจัดวางส่วนต่างๆ ประกอบด้วย การเขียนสุภาษิต การอารัมภบท การย่อหน้า และการสรุปเนื้อหาสาระให้ถูกต้อง

เนื้อหาสาระ หมายถึง ข้อมูลที่นำมาเสนอในเขียนเรียงความแก่กระทู้ธรรม หลักสูตร นักธรรมชั้นตรี มีเนื้อหาใจความในการอธิบายพุทธศาสนสุภาษิตที่ยกมาอ้างอิงได้อย่าง สมเหตุสมผลและมีการเรียงลำดับข้อมูลที่นำมาเสนอ และสามารถอ่านเข้าใจง่ายมีการปลูกใจให้ ผู้ที่อ่านเกิดอยากปฏิบัติตาม โดยอาศัยเทคนิคและวิธีการอธิบาย 3 อย่าง คือ

1. การถอดความหมาย หมายถึง การแปลความหมายในเนื้อหาสาระของพุทธ ศาสนสุภาษิตจากภาษาบาลีเป็นภาษาไทย ให้เข้าใจง่ายต่อการอธิบายขยายความหมาย

2. การอธิบายประเด็นหลัก หมายถึง การถอดความหมายเนื้อหาสาระพุทธศาสนสุภาษิตจากภาษาบาลีเป็นภาษาไทย ว่ากล่าวถึงหมวดหลักธรรมข้อไหนมีความหมายว่าเช่นไร

3. การชักเข้าหาหลักธรรม หมายถึง การนำเอาหลักธรรมในหนังสือนวโกวาทที่ได้ศึกษาและเรียนรู้ผ่านมาแล้ว เพื่อนำเนื้อหาสาระมาประยุกต์ประกอบคำอธิบายพุทธศาสนสุภาษิตให้สมเหตุสมผลน่าเชื่อถือและพิจารณาคัดเลือกหลักธรรมข้อใดข้อหนึ่งที่มีเนื้อหาสาระเหมาะสมและสอดคล้องกับพุทธศาสนสุภาษิตมาประกอบคำอธิบายได้

การใช้ภาษา หมายถึง การใช้ถ้อยคำสำนวนที่สามารถอ่านและเข้าใจง่าย หลีกเลี่ยงการใช้คำที่ไม่สุภาพอันเป็นถ้อยคำตลาดหรือถ้อยคำพูด

ความสะอาดเรียบร้อย หมายถึง การเขียนเรียงความแก่กระตุ้ธรรม ไม่ให้มีรอยลบขีดฆ่าจนดูสกปรก หากจำเป็นต้องขีดฆ่าตัดข้อความขีดเพียงเส้นเดียว ต้องไม่เลอะเทอะ ถ้าเกิดเลอะมากต้องเขียนใหม่ และจัดรูปแบบให้เป็นระเบียบเรียบร้อยดูสะอาด

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระตุ้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิของคณะสงฆ์อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี คาดหวังว่าจะได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. พระนวกภูมิในเขตพื้นที่บริหารกิจการคณะสงฆ์อำเภอเสนาห์ จังหวัดสระบุรี มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและทักษะในการเขียนเรียงความแก่กระตุ้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี ได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์สำคัญในการเขียนเรียงความแก่กระตุ้ธรรมที่กำหนดไว้ 4 ประเด็น เพื่อประยุกต์ใช้ในการสอบธรรมสนามหลวง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. เป็นกระบวนการพัฒนาการเขียนเรียงความโดยทุก ๆ ฝ่าย มีส่วนร่วมในการพัฒนาของผู้มีส่วนสำคัญและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้แสวงหาแนวทางและวิธีการพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระตุ้ธรรม หลักสูตรนักธรรมชั้นตรี สำหรับพระนวกภูมิ ทำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสมบูรณ์และพัฒนาได้จริงต่อไป

3. นำผลการพัฒนาไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางพัฒนาการเขียนเรียงความแก่กระตุ้ธรรมในสถานที่อื่นๆ ต่อไปได้